

Tunnistetiedot poistettu

Tiivistelmä

C-404/21 - 1

Asia C-404/21

Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä

Jättämispäivä:

30.6.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Tribunale Ordinario di Asti (Astin alioikeus, Italia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

13.1.2021

Kantaja/Valittaja:

WP

Vastaajat:

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS, jäljempänä kansallinen sosiaaliturvalaitos) ja

Italian tasavalta

Pääasian asianosaiset

Kanne, jossa vaaditaan toteamaan Euroopan keskuspankin (EKP) työntekijän oikeus saada kansallisen sosiaaliturvalaitoksen (INPS) eläkejärjestelmässä karttuneet eläkeoikeudet EKP:n eläkejärjestelmään ja/tai että tällä EKP:n työntekijällä on oikeus samaan siirtoon vahingonkorvauksena siitä syystä, ettei unionin lainsäädäntöä ole pantu täytäntöön.

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde ja oikeusperusta

SEUT 267 artiklaan perustuva ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee sellaisen kansallisen lainsäädännön tai käytännön yhteensopivuutta SEUT 45 ja SEUT 48 artiklan, EU:n virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan ja Euroopan keskuspankin henkilöstön palvelussuhteen ehtojen liitteessä IIIa olevan 8 artiklan kanssa, jonka mukaan kansallisessa sosiaaliturvajärjestelmässä karttuneita eläkeoikeuksia vastaavaa pääomaa ei voida siirtää EKP:n eläkejärjestelmään. Mainittua siirtoa koskevan oikeuden tunnustaminen, vaikka täytäntöönpanosäädöstä ei ole eikä jäsenvaltion tai kansallisen sosiaaliturvalaitoksen ja EKP:n välillä ole tehty sopimusta.

Ennakkoratkaisukysymykset

”Onko SEUT 45 ja SEUT 48 artiklaa, SEU 4 artiklaa, [EU:n] henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevaa 11 artiklaa ja EKP:n henkilöstön palvelussuhteen ehtojen liitteessä IIIa olevaa 8 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle tai kansalliselle hallintokäytännölle, jonka mukaan jäsenvaltion työntekijä, joka on maksanut vakuutusmaksuja kansalliselle sosiaaliturvalaitokselle ja joka työskentelee tällä hetkellä unionin toimielimen, kuten esimerkiksi EKP:n, palveluksessa, ei voi siirtää kansallisessa sosiaaliturvajärjestelmässä karttuneita eläkeoikeuksia kyseisen toimielimen eläkejärjestelmään?

Myös edellä esitetyn perusteella, onko oikeus maksujen siirtämiseen oltava mahdollinen myös silloin, kun ei ole olemassa kansallista täytäntöönpanevaa lainsäädäntöä tai kun ei ole olemassa erityistä sopimusta yhtäältä työntekijän jäsenvaltion tai hänen eläkelaitoksensa ja toisaalta unionin toimielimen välillä?”

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

SEUT 45 ja SEUT 48 artikla

SEU 4 artiklan 3 kohta

EU:n virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen liitteessä VIII oleva 11 artikla

EKP:n henkilöstön palvelussuhteen ehtojen liitteessä IIIa oleva 8 artikla:

”EKP sopii ja ryhtyy asianmukaisiin järjestelyihin muiden työsuhde-etuusjärjestelyjen, organisaatioiden ja hallitusten kanssa varmistaakseen pääoman siirtämisen EKP:hen siltä osin kuin kyse on työntekijästä, joka on päättänyt koeajan EKP:ssä.”

Kansallisen oikeuden säädökset, joihin on viitattu

29.7.2015 annetun lain nro 115 18 §

Kyseisen pykälän mukaan 1.1.2016 alkaen Euroopan unionin kansalaisilla, jotka ovat liittyneet tai ovat kuuluneet palkattujen työntekijöiden työkyvyttömyyden ja vanhuuden varalta pakollisen yleisen vakuutuksen piiriin, on mahdollisuus laskea yhteen eri valtioissa täyttyneet vakuutuskaudet kansainvälisten järjestöjen palveluksessa täyttyneiden vakuutuskausien kanssa. Vakuutuskausien yhteen laskeminen tapahtuu hakemuksesta, joka asianomaisen on esitettävä sille italialaiselle sosiaaliturvalaitokselle, jossa hänelle on karttunut vakuutuskausia.

7.2.1979 annetun lain nro 29 1 §

Tässä pykälässä annetaan julkiselle tai yksityiselle työntekijälle, joka on tai on ollut vakuutettu INPSin hallinnoiman palkattujen työntekijöiden työkyvyttömyyden ja vanhuuden varalta pakollista yleistä eläkevakuutusta vastaavassa pakollisessa eläkejärjestelmässä, mahdollisuus pyytää kertaeläkettä koskevan oikeuden saamiseksi kaikissa edellä mainituissa sosiaaliturvajärjestelmissä karttuneiden vakuutuskausien yhdistämistä siirtämällä viimeisen eläkejärjestelmän pakolliseen ja yleiseen vakuutukseen vastaavat vakuutuspaikat. Tätä varten lähtökassa siirtää edellä mainittuun pakolliseen ja yleiseen vakuutukseen työntekijälle kuuluvien maksujen yhteissumman. Näin on kuitenkin vain kansallisten sosiaaliturvalaitosten osalta.

INPSin ja Euroopan investointipankin välillä 24.1.2000 tehty sopimus Euroopan investointipankin henkilöstölle sovellettavien vakuutuspaikkojen siirrosta ja INPSin 23.1.2001 antama hallinnollinen soveltamisohje nro 14, jossa esitellään sopimuksen olennaiset osat.

Kyseisessä sopimuksessa säädetään mahdollisuudesta siirtää EIP:ssä karttuneita eläkeoikeuksia vastaava pääoma INPSille sekä myös päinvastaisesta tilanteesta, jossa INPSissä karttuneita eläkeoikeuksia vastaava pääoma siirretään EIP:lle. Jälkimmäisessä tilanteessa hakemuspäivänä palveluksessa oleva työntekijä voi toimittaa vakuutustilanteen siirtämistä koskevan hakemuksen suoraan INPSille ja EIP:lle tiedoksi niistä INPSissä karttuneista vakuutuskausista, jotka eivät ole johtaneet eläkkeen maksamiseen. EIP vaatii INPSiltä vakuutusmatemaattisen arvon, joka vastaa kyseisessä rahastossa karttunutta asemaa. INPS ilmoittaa asianomaiselle ja EIP:lle siirrettävän määrän 60 päivän kuluessa hakijan hyväksynnän vastaanottamisesta ja siirtää summat seuraavan kolmen kuukauden aikana.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Kantaja on ollut EKP:n palveluksessa 1.3.2012 alkaen. Hän työskenteli Italiassa 1.8.1982–24.2.2012 yksityisen työnantajan palveluksessa ja sai tältä ajanjaksolta pakolliset eläkemaksut INPSin palkattujen työntekijöiden eläkerahastoon.

- 2 Kantaja pyysi 12.12.2016 INPSiä siirtämään EKP:n eläkejärjestelmään, tarvittaessa INPSin ja EKP:n välisen sopimuksen nojalla ja mahdollisesti myös vahingonkorvauksena, sen vakuutusmatemaattisen arvon, joka vastaa hänelle INPSin palkattujen työntekijöiden eläkerahastoon karttunutta vakuutustilannetta ja joka on laskettu kyseisen rahaston eläkkeitä koskevien sääntöjen mukaisesti hakemuksen jättämispäivänä.
- 3 Vaihtoehtoisesti kantaja pyysi INPSiä siirtämään EKP:n eläkejärjestelmään INPSin palkattujen työntekijöiden eläkerahastoon maksettujen sosiaaliturvamaksujen nykyarvoistetun pääoman.
- 4 INPS hylkäsi hakijan hakemuksen sillä perusteella, että se ei voinut suorittaa pyydettyä siirtoa nimenomaisen lainsäädäntötoimen tai kahdenvälisen sopimuksen puuttuessa.
- 5 Kantajan myöhemmin tekemä oikaisuvaatimus hakemuksen hylkäävästä päätöksestä jätettiin tutkimatta.
- 6 Tämän jälkeen kantaja nosti kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa:
 - Ensisijaisesti osoitetaan ja todetaan, että INPSillä ja/tai Italian tasavallalla on velvollisuus ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin 714 924,79 euron suuruisen summan siirtämiseksi EKP:n eläkejärjestelmään, mikä vastaa kantajalle INPSin palkattujen työntekijöiden eläkerahastoon karttuneiden eläkeoikeuksien vakuutusmatemaattista arvoa, minkä seurauksena INPS ja/tai Italian tasavalta velvoitetaan ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin tämän summan siirtämiseksi EKP:n eläkejärjestelmään,
 - ja toissijaisesti osoitetaan ja todetaan, että INPS ja/tai Italian tasavalta ovat velvollisia siirtämään EKP:n eläkejärjestelmään 714 924,79 euroa vahingonkorvauksena, mistä seuraa, että INPS ja/tai Italian tasavalta velvoitetaan siirtämään tämä summa EKP:n eläkejärjestelmän vahingonkorvauksena.
- 7 INPS on väittänyt, että kanne on jätettävä tutkimatta, ja vedonnut asiakysymyksen osalta siihen, että kantajalla ei ole oikeutta.
- 8 Italian tasavalta katsoo, ettei kannetta voida ottaa tutkittavaksi.

Pääasian asianosaisten tärkeimmät perustelut

- 9 Kantajan mukaan henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevassa 11 artiklassa ja EKP:n henkilöstön työehtojen liitteessä IIIa olevassa 8 artiklassa annetaan EKP:n työntekijöille suoraan oikeus kansallisessa eläkerahastossa karttuneiden eläkeoikeuksien siirtoon. Henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan mukaan virkamiehellä, joka siirtyy unionin palvelukseen lopetettuaan

työskentelyn kansallisessa viranomaisessa, on mahdollisuus maksaa unionille pääoma, joka on nykyarvoistettu tosiasialliseen siirtoon asti ja joka vastaa työntekijälle edellä mainituissa tehtävissä karttuneita eläkeoikeuksia. Kunkin toimielimen, jonka palveluksessa virkamies on, nimittävä viranomainen määrittää yleisillä täytäntöönpanosäännöksillä niiden palvelusvuosien lukumäärän, jotka se ottaa huomioon aikaisempaan palvelusaikana unionin eläkejärjestelmässä. EKP:n henkilöstön palvelussuhteen ehtojen 8 artiklassa määrätään lisäksi, että EKP:n on neuvoteltava kansallisten eläkerahastojen kanssa varmistaakseen kansallisten eläkerahastojen eläkeoikeuksien siirtämisen pääomana EKP:n eläkejärjestelmään siltä osin kuin kyse on työntekijästä, joka on päättänyt koeajan EKP:ssä.

- 10 Näin ollen INPSin käytäntö, johon nojaten se kieltäytyy toteuttamasta kyseistä siirtoa ilman kansallista täytäntöönpanosäädöstä tai INPSin tai Italian valtion ja EKP:n välistä sopimusta, on vastoin edellä mainittuja määräyksiä, SEUT 45 ja SEUT 48 artiklaa sekä SEU 4 artiklassa määrättyä vilpittömän yhteistyön velvoitetta, sillä se estää toteuttamasta perustamissopimuksessa tunnustettua työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja erityisesti se loukkaa sellaisten henkilöiden oikeuksia, jotka ovat työskennelleet jossakin jäsenvaltiossa ennen siirtymistä EU:n toimielimen, kuten EKP:n, palvelukseen. INPSin on siis siirrettävä sen eläkerahastoon kertyneet eläkeoikeudet. Näiden oikeuksien laskemista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta INPS voisi tarvittaessa viitata INPSin ja EIP:n välisessä sopimuksessa määriteltyihin perusteisiin, jotka on esitelty 23.1.2001 annetussa hallinnollisessa soveltamisohjeessa nro 14.
- 11 Kantaja toteaa lisäksi, että se, että kansallista lainsäädäntötoimea tai INPSin ja EKP:n välistä sopimusta kyseessä olevan siirron toteuttamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ei ole annettu, merkitsee unionin oikeuden ja erityisesti vilpittömän yhteistyön velvoitteen rikkomista, mistä seuraa korvausvelvollisuus kantajaa kohtaan.
- 12 INPSin mukaan edellä mainittuja unionin oikeuden säännöksiä ei voida soveltaa suoraan. Näin ollen se ei voi suorittaa kyseessä olevaa siirtoa, koska sillä ei ole täytäntöönpanosäädöstä tai -sopimusta.
- 13 Italian tasavalta kiistää nyt käsiteltävässä asiassa sen, että edellytykset oikeudelle saada korvausta täyttyvät, koska unionin oikeutta ei ole pantu täytäntöön.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien katsoo, että on määritettävä, onko SEUT 45 ja SEUT 48 artiklaa, SEU 4 artiklaa, perussäännön liitteessä VIII olevaa 11 artiklaa ja EKP:n henkilöstön palvelussuhteen ehtojen liitteessä IIIa olevaa 8 artiklaa tulkittava siten, että niissä tunnustetaan Euroopan unionin toimielimen ja erityisesti EKP:n työntekijälle oikeus siihen, että unionin eläkejärjestelmään siirretään kansallisessa eläkelaitoksessa karttuneita eläkeoikeuksia, ja että tunnustetaanko kyseinen oikeus riippumatta siitä, onko olemassa kansallinen täytäntöönpanosäädös tai kyseisen jäsenvaltion tai kansallisen

sosiaaliturvalaitoksen ja EKP:n välinen sopimus, jossa määritellään kyseisen oikeuden toteuttamista koskevat menettelyt. Muussa tapauksessa kansallisten sosiaalivakuutusmaksujen lähentämiseksi voitaisiin tuomioistuimen mukaan viitata 7.2.1979 annetussa laissa nro 29 säädettyihin arviointiperusteisiin.

- 15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa näiden tulkintaepäilyjen osalta kahteen unionin tuomioistuimen tuomioon.
- 16 Unionin tuomioistuin totesi 4.7.2013 antamassaan tuomiossa Gardella (C-233/12, 28–30 kohta), että Euroopan patenttiviraston (EPO) virkamiehellä ei ole oikeutta siirtää Italiassa täyttyneiden työskentelykausien perusteella karttuneita eläkeoikeuksia, koska yhtäältä EPO ei ole unionin toimielin eikä elin, joten sen työntekijät on suljettu henkilöstösääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle, ja toisaalta EPO:n eläkkeitä koskevassa säännössä, joka ei ole unionin antama säädös eikä siten henkilöstösääntöjen tapaan vaikuta suoraan jäsenvaltioihin, määritellään eläkeoikeuksien mukaisen pääoman siirtämiseen ehdoksi kansallisen eläkelaitoksen erityislupa.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää siten puolustettavana vastakkaispäätelmää, jonka mukaan EKP:n työntekijällä on oikeus siirtää kansallisessa laitoksessa karttuneet eläkeoikeudet, koska EKP on Euroopan unionin toimielin ja EKP:n henkilöstön palvelussuhteen ehtojen liitteessä IIIa olevassa 8 artiklassa ei säädetä vaatimuksesta hankkia lupa kansalliselta eläkelaitokselta.
- 18 Asiassa Krajsky soud v. Praze – Tšekin tasavalta (C-166/12, 30–32 kohta) 5.12.2013 annetussa tuomiossa tuomioistuin on todennut, että unionin lainsäätäjät ei pyrkinyt henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevalla 11 artiklan 2 kohdalla yhdenmukaistamaan eläkkeitä koskevia kansallisia säännöksiä ja että unionin oikeudessa tunnustetaan jäsenvaltioiden oikeus määrittää sosiaaliturvajärjestelmiensä perusperiaatteet. Niillä on laaja harkintavalta, kun ne antavat kansallista lainsäädäntöään, jolla pannaan täytäntöön henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohta, erityisesti siltä osin kuin on kyse menetelmästä, jolla jäsenvaltiot määrittävät kansallisessa järjestelmässä karttuneita eläkeoikeuksia edustavan pääoman määrän, joka on tarkoitus ottaa huomioon unionin eläkejärjestelmässä.
- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyseisestä päätöksestä näyttää seuraavan se, että on tarpeen antaa erityinen kansallinen lainsäädäntö, jonka tarkoituksena on määrittää kansallisessa järjestelmässä karttuneita eläkeoikeuksia vastaavan pääoman määrä unionin eläkejärjestelmään siirrettäväksi, ja se, että tällaisen täytäntöönpanosäännön puuttuessa on mahdotonta soveltaa kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä perusteita, jotka koskevat samankaltaisia vakuutuspaikkojen siirtoja eri kansallisten järjestelmien välillä tai INPSin ja unionin elinten välisten sopimusten nojalla, kuten esimerkiksi INPSin ja EIP:n kohdalla.

- 20 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle edellä mainitut ennakkoratkaisukysymykset.

TYÖASIAKIRJA